

Spis treści

Wykaz źródeł prawa	13
Wykaz skrótów	23
Przedmowa	25

CZĘŚĆ PIERWSZA. Zagadnienia wstępne

Rozdział I. Wprowadzenie do problematyki europejskiego prawa spółek	33
1. Pojęcie europejskiego prawa spółek	33
1.1. Podstawowe cele europejskiego prawa spółek	33
1.2. Źródła europejskiego prawa spółek	36
1.3. Europejskie prawo spółek a dziedziny pokrewne	37
2. Koncepcja regulacyjna europejskiego prawa spółek	39
2.1. Podstawowe determinanty koncepcji regulacyjnej europejskiego prawa spółek	39
2.1.1. Obszary regulacji	39
2.1.2. Ewolucja europejskiego prawa spółek	43
2.2. Legislacja europejska jako instrument przeciwdziałania liberalizacji krajowego prawa spółek	47
2.3. Legislacja europejska jako narzędzie integracji wspólnego rynku	52
2.4. Mankamenty legislacji europejskiej	57
3. Dyrektywy, rozporządzenia i zalecenia jako instrumenty integracji prawa spółek w Europie	62
3.1. Ogólna charakterystyka instrumentów prawa europejskiego jako narzędzi regulacyjnych prawa spółek w Europie	62
3.2. Wykładnia prawa europejskiego	68
3.3. Obowiązek prounijnej wykładni prawa krajowego i bezpośredni skutek dyrektyw	73
4. Struktura wykładu	78

CZĘŚĆ DRUGA. Swobody traktatowe

Rozdział II. Swoboda osiedlania się spółek i swoboda przepływu kapitału	85
1. Wprowadzenie do problematyki swobody osiedlania się spółek i swobody przepływu kapitału	85
2. Swoboda osiedlania się spółek	88
2.1. Pojęcie swobody osiedlania się spółek	88

2.2. Regulacje międzynarodowego prawa spółek jako determinanty zdolności do korzystania ze swobody osiedlania się	92
2.2.1. Wprowadzenie	92
2.2.2. Przegląd podstawowych metod ustalania prawa właściwego dla spółek	94
2.2.3. Wyznaczanie statutu personalnego spółek w prawie polskim	98
2.2.4. Uznanie spółki zagranicznej	107
2.3. Interpretacja uprawnień spółek do korzystania ze swobody osiedlania się w orzecznictwie ETS	112
2.3.1. Wyjściowe stanowisko ETS	112
2.3.2. Imigracja spółki: transgraniczne przeniesienie siedziby rzeczywistej	114
2.3.3. Transgraniczne łączenie się spółek	122
2.3.4. Emigracja spółki: transgraniczne przeniesienie siedziby rzeczywistej i statutowej	125
2.3.5. Zakładanie oddziałów spółek zagranicznych	133
2.4. Perspektywy pełnego urzeczywistnienia swobody osiedlania się spółek	139
2.4.1. Wprowadzenie	139
2.4.2. Projekt Czternastej Dyrektywy dotyczącej przeniesienia siedziby spółki	140
2.4.3. Propozycja Rozporządzenia o prawie właściwym dla spółek	145
2.5. Wpływ orzecznictwa ETS na posługiwanie się spółkami zagranicznymi i zjawisko konkurencji regulacyjnej	150
2.5.1. Stopień upowszechnienia się spółek zagranicznych	150
2.5.2. Zjawisko konkurencji regulacyjnej	152
2.6. Konsekwencje zmian w obszarze swobody osiedlania się spółek dla polskiego ustawodawcy	157
3. Swoboda przepływu kapitału	160
3.1. Pojęcie swobody przepływu kapitału i jej znaczenie dla problematyki prawa spółek	160
3.2. Rozgraniczenie swobody przepływu kapitału i swobody osiedlania się spółek	163
3.3. „Złota akcja” w orzecznictwie ETS a ustawa o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa	165
3.3.1. Podstawowe dyrektywy orzecznictwa ETS	165
3.3.2. Instrumenty regulacyjne ustawy o szczególnych uprawnieniach Skarbu Państwa	168
3.3.3. Reforma polskiej „złotej akcji” (wzmianka)	172

CZĘŚĆ TRZECIA. Zbliżanie standardów materialnego prawa spółek

Rozdział III. Jawność danych o spółkach i inne instrumenty ochrony bezpieczeństwa obrotu	177
1. Uwagi wprowadzające	177
1.1. Obowiązki informacyjne jako podstawowy instrument regulacyjny europejskiego prawa spółek	177
1.2. Ogólna charakterystyka Pierwszej Dyrektywy	181
1.3. Ogólna charakterystyka Jedenastej Dyrektywy	184
2. Jawność danych o spółkach i ich zagranicznych oddziałach	187
2.1. Ujawnianie danych o spółkach (Pierwsza Dyrektywa)	187
2.1.1. Zakres ujawniania danych	187
2.1.2. Sposób ujawniania danych	189
2.1.3. Skutki ujawniania danych (rękojmia wiary publicznej rejestru)	196
2.1.4. Ujawnianie danych w listach i formularzach zamówień	201

2.2. Ujawnianie danych o oddziałach spółek zagranicznych (Jedenasta Dyrektywa)	202
2.2.1. Standardy Jedenastej Dyrektywy	202
2.2.2. Standardy prawa polskiego	205
3. Ważność zobowiązań zaciąganych przez spółki	210
3.1. Uwagi ogólne	210
3.2. Zasada nieograniczonych kompetencji reprezentacyjnych	210
3.2.1. Standardy Pierwszej Dyrektywy	210
3.2.2. Standardy prawa polskiego	215
3.3. Skutki wadliwego ustanowienia reprezentanta spółki	217
3.4. Odpowiedzialność osób reprezentujących spółkę w organizacji	219
4. Nieważność spółki	220
4.1. Uwagi wprowadzające	220
4.2. Kontrola zawiązania spółki	221
4.3. Przyczyny nieważności spółki	221
4.4. Skutki nieważności spółki	224
Rozdział IV. Kapitał zakładowy w spółkach akcyjnych	226
1. Uwagi wprowadzające	226
1.1. Druga Dyrektywa jako instrument regulacji kapitału zakładowego	226
1.2. Charakter prawny i funkcja kapitału zakładowego	228
1.3. Krytyka kapitału zakładowego i jego reformy	232
1.4. Kapitał zakładowy a zasady rachunkowości	238
1.5. Akcje	240
2. Obowiązek pokrycia kapitału zakładowego	241
2.1. Systematyka norm o pokryciu kapitału zakładowego	241
2.2. Zakaz emisji akcji poniżej wartości nominalnej (rachunkowej)	242
2.3. Charakterystyka przedmiotów wkładów	243
2.4. Kontrola wyceny i zapobieganie obejściu przepisów o wkładach niepieniężnych	245
2.4.1. Kontrola wyceny wkładów niepieniężnych	245
2.4.2. Zwolnienie z badania wkładów niepieniężnych	248
2.4.3. Nabywanie znacznego mienia po zarejestrowaniu spółki	251
2.5. Zasady wnoszenia wkładów	253
3. Zasady ochrony kapitału zakładowego	255
3.1. Systematyka norm o ochronie kapitału zakładowego	255
3.2. Założenia ochrony majątku spółki akcyjnej	256
3.2.1. Ochrona kapitału zakładowego i funduszy wkładowych	256
3.2.2. „Ukryte” wypłaty	257
3.2.3. Odpowiedzialność z tytułu bezprawnych wypłat	259
3.3. Dywidenda i zaliczka na jej poczet	260
3.4. Obniżenie kapitału zakładowego	262
3.4.1. Uwagi ogólne	262
3.4.2. Zwyczajny tryb obniżenia kapitału	264
3.4.3. Uproszczony tryb obniżenia kapitału	266
3.5. Nabywanie przez spółkę własnych akcji	267
3.5.1. Zasady prawa unijnego	267
3.5.2. Zasady prawa polskiego	269
3.6. Finansowanie przez spółkę nabycia akcji	271
3.7. Umorzenie akcji	273
3.8. Obowiązek sygnalizacji znacznych strat spółki	276

4. Podwyższenie kapitału zakładowego	278
4.1. Uwagi ogólne	278
4.2. Zwyczajne podwyższenie kapitału zakładowego i kapitał docelowy	278
4.3. Prawo poboru	282
4.3.1. Pojęcie prawa poboru i jego zakres	282
4.3.2. Wyłączenie prawa poboru	286
4.4. Obowiązek pokrycia podwyższonego kapitału zakładowego	289
5. Zasada jednakowego traktowania akcjonariuszy	289
Rozdział V. Ład korporacyjny spółek publicznych	294
1. Wprowadzenie do problematyki ładu korporacyjnego	294
1.1. Podstawowe założenia organizacji spółek akcyjnych	294
1.1.1. Pojęcie ładu korporacyjnego	294
1.1.2. „Otwarty” i „zamknięty” system ładu korporacyjnego	295
1.1.3. Konflikty interesów w spółkach akcyjnych	298
1.2. Instytucje i mechanizmy ochronne ładu korporacyjnego	300
1.3. Monistyczny i dualistyczny model organizacji spółek akcyjnych	303
2. System regulacji europejskich dotyczących ładu korporacyjnego	306
2.1. Projekt Piątej Dyrektywy o strukturze spółki akcyjnej	306
2.2. Przegląd regulacji ładu korporacyjnego	307
2.3. Systematyka analizy europejskich regulacji ładu korporacyjnego	312
3. Obowiązek składania oświadczeń o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego	313
3.1. Obowiązki informacyjne jako instrument ładu korporacyjnego	313
3.2. Standardy prawa unijnego	315
3.3. Standardy prawa polskiego	318
3.3.1. Reguły Dobrych Praktyk GPW	318
3.3.2. Reguły ustawowe	320
4. Organizacja rady dyrektorów i rady nadzorczej	322
4.1. Niezależni członkowie rady dyrektorów i rady nadzorczej	322
4.1.1. Podstawowe uwarunkowania postulatu niezależności	322
4.1.2. Ukształtowanie postulatu niezależności w Zaleceniu 2005/162/WE ..	325
4.1.2.1. Pojęcie niezależności członka rady	325
4.1.2.2. Stwierdzanie i ujawnianie statusu niezależnego członka rady	327
4.1.2.3. Liczba członków niezależnych w radzie	328
4.1.3. Członkowie niezależni w Dobrych Praktykach GPW	328
4.2. Komitety rad dyrektorów i rad nadzorczych	330
4.2.1. <i>Ratio</i> powoływania komitetów	330
4.2.2. Komitety w świetle Zalecenia 2005/162/WE i Ósmej Dyrektywy	332
4.2.2.1. Zasady ogólne	332
4.2.2.2. Komitet audytu	333
4.2.2.3. Komitet nominacji	336
4.2.2.4. Komitet wynagrodzeń	337
4.2.3. Komitety w regulacjach polskich	338
5. Wynagrodzenia funkcjonariuszy	342
5.1. Uwagi wprowadzające	342
5.1.1. Wynagrodzenia jako instrument nowoczesnego ładu korporacyjnego	342
5.1.2. Ogólne założenia Zaleceń 2004/913/WE oraz 2009/385/WE	344
5.2. Standardy prawa unijnego	346
5.2.1. Oświadczenie o polityce wynagrodzeń	346
5.2.2. Jawność wynagrodzeń	347

5.2.3. Wynagrodzenia jako przedmiot zwyczajnego walnego zgromadzenia	347
5.2.4. Wytyczne co do sposobu kształtowania wynagrodzeń	348
5.3. Standardy prawa polskiego	351
5.3.1. Uwagi wprowadzające	351
5.3.2. Kompetencja w przedmiocie ustalania wynagrodzeń	352
5.3.3. Wytyczne co do sposobu kształtowania wynagrodzeń	354
5.3.4. Jawność wynagrodzeń	355
6. Organizacja walnego zgromadzenia	357
6.1. Założenia Dyrektywy 2007/36/WE i jej transpozycja do prawa polskiego	357
6.2. Zwołanie walnego zgromadzenia	360
6.2.1. Terminy i sposób zwołania walnego zgromadzenia	360
6.2.2. Uprawnienia dotyczące zwołania walnego zgromadzenia, uzupełniania porządku obrad i przedstawiania projektów uchwał	362
6.3. Zakaz blokowania akcji i dzień rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu	363
6.3.1. Zakaz blokowania akcji	363
6.3.2. Dzień rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu	364
6.4. Udział w walnym zgromadzeniu za pośrednictwem środków elektronicznych	366
6.5. Głosowanie korespondencyjne	367
6.7. Głosowanie przez pełnomocnika	369
6.7.1. Zakaz ograniczania prawa ustanawiania pełnomocników	369
6.7.2. Pełnomocnicy w konflikcie interesów	370
6.7.3. Niejednolite głosowanie	371
6.7.4. Forma pełnomocnictwa	372
6.8. Prawo akcjonariusza do informacji	373
6.9. Obowiązki publikacyjne dotyczące wyników głosowań	375
7. Odpowiedzialność członków organów za sprawozdania finansowe	376
7.1. Standardy prawa unijnego	376
7.2. Interpretacja zasady wspólnej odpowiedzialności	378
7.3. Standardy prawa polskiego	380
8. Konsekwencje rozwiązań prawa europejskiego dla prawa polskiego	383
8.1. Pełna transpozycja unijnych standardów ładu korporacyjnego	383
8.2. Wprowadzenie prawa wyboru między modelem monistycznym a dualistycznym	384
Rozdział VI. Jednoosobowe spółki kapitałowe	388
1. Uwagi wprowadzające	388
1.1. Cele Dwunastej Dyrektywy	388
1.1.1. Umożliwienie tworzenia spółek jednoosobowych	388
1.1.2. Ochrona osób trzecich	391
1.1.3. Wyłączenie osobistej odpowiedzialności wspólników spółek jednoosobowych	392
1.2. Zakres stosowania Dwunastej Dyrektywy	394
1.3. Spółka jednoosobowa a konstrukcja spółki (wzmianka)	395
1.4. Ewolucja pojęcia spółki jednoosobowej w prawie polskim	397
2. Ochrona tworzenia i funkcjonowania spółek jednoosobowych	398
2.1. Dopuszczalność konstrukcji spółki jednoosobowej	398
2.2. Ograniczenia konstrukcji spółki jednoosobowej	399
3. Obowiązki informacyjne	402

4. Organizacja spółek jednoosobowych	403
5. Czynności między spółką a jedynym wspólnikiem	405
5.1. Standardy Dwunastej Dyrektywy	405
5.2. Reguły prawa polskiego	406
Rozdział VII. Restrukturyzacja spółek kapitałowych	409
1. Uwagi wprowadzające	409
2. Łączenie się spółek akcyjnych	410
2.1. Uwarunkowania przyjęcia Trzeciej Dyrektywy	410
2.2. Założenia i podstawowe cele regulacji łączenia się spółek	412
2.3. Pojęcie i rodzaje łączenia w świetle Trzeciej Dyrektywy i prawa polskiego ..	415
2.4. Procedura łączenia	419
2.5. Instrumenty ochrony akcjonariuszy	422
2.6. Instrumenty ochrony wierzycieli	428
2.7. Skutki połączenia	432
2.8. Wadliwość łączenia	435
2.9. Łączenie w zgrupowaniu spółek	438
3. Transgraniczne łączenie się spółek kapitałowych	440
3.1. Uwarunkowania przyjęcia Dziesiątej Dyrektywy	440
3.2. Koncepcja regulacji transgranicznych łącheń w prawie europejskim i polskim ..	442
3.2.1. Schemat operacji transgranicznego łączenia	442
3.2.2. Regulacja kolizyjnoprawna transgranicznego łączenia	445
3.2.3. Regulacja materialnoprawna transgranicznego łączenia	446
3.2.4. Transpozycja Dziesiątej Dyrektywy: Kodeks spółek handlowych i Pra- wo prywatne międzynarodowe czy ustawa szczególna?	447
3.2.5. Zakres regulacji transgranicznej restrukturyzacji w prawie polskim ..	454
3.2.6. Zakaz dyskryminacyjnych ograniczeń transgranicznego łączenia	456
3.2.7. Transgraniczne łączenie z udziałem polskiej spółki komandytowo- akcyjnej	458
3.2.8. Problematyka zaangażowania pracowników (wzmianka)	459
3.3. Procedura transgranicznego łączenia	460
3.4. Instrumenty ochrony wspólników i akcjonariuszy	464
3.5. Instrumenty ochrony wierzycieli	465
3.6. Wadliwość transgranicznego łączenia	467
4. Podział spółek akcyjnych	470
4.1. Uwarunkowania przyjęcia Szóstej Dyrektywy	470
4.2. Podstawowe cele regulacji podziału spółek	471
4.3. Pojęcie podziału i jego rodzaje w świetle Szóstej Dyrektywy i prawa polskiego ..	474
4.4. Procedura podziału	477
4.5. Instrumenty ochrony akcjonariuszy	479
4.6. Instrumenty ochrony wierzycieli	480
Rozdział VIII. Przejęcia spółek publicznych	483
1. Uwagi wprowadzające	483
1.1. Wprowadzenie do problematyki przejęć spółek	483
1.1.1. Pojęcie przejęcia spółki	483
1.1.2. Podstawowe cele regulacji przejęć	486
1.2. Ogólna charakterystyka Trzynastej Dyrektywy w sprawie ofert przejęcia	490
1.2.1. Ewolucja prac nad uregulowaniem przejęć w prawie europejskim	490
1.1.2. Struktura, zakres stosowania i charakter norm Trzynastej Dyrektywy ..	492
1.2.3. Właściwość organów nadzoru i prawo właściwe	494

2. Składanie ofert przejęcia	495
2.1. Reżim Trzynastej Dyrektywy	495
2.1.1. Pojęcie i funkcja obowiązkowej i dobrowolnej oferty	495
2.1.2. Zasady ogólne ofert przejęcia	497
2.1.3. Szczegółowe ukształtowanie ofert przejęcia	498
2.2. Zasady prawa polskiego	500
3. Oferty przejęcia a ład korporacyjny spółek publicznych	502
3.1. Przegląd rozwiązań Trzynastej Dyrektywy	502
3.2. Zasada neutralności	503
3.3. „Przełamanie” prewencyjnych środków obrony przed przejęciem	505
3.4. Fakultatywny charakter zasad neutralności i „przełamania”	508
3.5. Obowiązki informacyjne	509
3.6. Regulacje prawa polskiego	509
3.6.1. Koncepcja implementacji zasad Trzynastej Dyrektywy do prawa polskiego	509
3.6.2. Ukształtowanie „opcji wejścia” w prawie polskim	514
3.6.3. Standardy dobrych praktyk korporacyjnych (wzmianka)	514
3.7. Zasada proporcjonalności w pracach nad modernizacją europejskiego prawa spółek (wzmianka)	515
4. Przymusowy wykup i odkup akcji	517
4.1. Standardy Trzynastej Dyrektywy	517
4.2. Standardy prawa polskiego	520
4.3. Przymusowy wykup i odkup w pracach nad modernizacją europejskiego prawa spółek	522

CZĘŚĆ CZWARTA. Ponadnarodowe typy spółek

Rozdział IX. Spółka europejska	527
1. Koncepcja regulacyjna spółki europejskiej	527
1.1. Podstawowe cechy spółki europejskiej	527
1.2. Funkcje spółki europejskiej	531
1.2.1. Transgraniczna koncentracja przedsiębiorstw	531
1.2.2. Uproszczenie struktur korporacyjnych	533
1.2.3. Zapewnienie transgranicznej mobilności	534
1.3. Ewolucja koncepcji regulacyjnej spółki europejskiej	535
1.4. System źródeł prawa spółki europejskiej	537
1.4.1. Zakres regulacji Rozporządzenia SE a właściwość systemów prawa krajowego	537
1.4.2. Hierarchia źródeł prawa spółki europejskiej	541
1.4.3. Wykładnia źródeł prawa o spółce europejskiej oraz metody wypełniania luk	545
1.5. Problematyka zaangażowania pracowników (wzmianka)	547
1.6. Praktyczne znaczenie spółki europejskiej: czy powołanie do życia <i>Societas Europaea</i> miało sens?	550
2. Wybrane instytucje prawne spółki europejskiej	553
2.1. Wprowadzenie	553
2.2. Zawiązanie spółki europejskiej w trybie transgranicznego łączenia	554
2.2.1. Uwagi ogólne	554
2.2.2. System przepisów o transgranicznym łączeniu w celu zawiązania spółki europejskiej; związki z Trzecią Dyrektywą i Dziesiątą Dyrektywą ..	555

2.2.3. Schemat operacji transgranicznego łączenia w celu zawiązania spółki europejskiej	558
2.3. Transgraniczne przeniesienie siedziby spółki europejskiej	559
2.3.1. Statutowa i rzeczywista siedziba spółki europejskiej	559
2.3.2. Przeniesienie siedziby	562
2.4. Monistyczny system organów spółki europejskiej z siedzibą w Polsce	568
Rozdział X. Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych	574
1. Koncepcja regulacyjna i znaczenie zgrupowania	574
1.1. Podstawowe cechy i funkcje zgrupowania	574
1.2. Rola zgrupowania w systemie europejskiego prawa spółek i jego praktyczne znaczenie	578
2. System źródeł prawa zgrupowania	579
3. Zasady tworzenia i organizacja zgrupowania	581
3.1. Utworzenie zgrupowania	581
3.2. System organizacyjny zgrupowania	582
3.3. Członkostwo w zgrupowaniu	586
4. Siedziba zgrupowania i jej transgraniczne przeniesienie	587
4.1. Statutowa i rzeczywista siedziba zgrupowania	587
4.2. Transgraniczne przeniesienie siedziby	588
CZĘŚĆ PIĄTA. Podsumowanie	
Rozdział XI. Stan i perspektywy europejskiego prawa spółek oraz wnioski dla prawa polskiego	593
1. Stan współczesnego europejskiego prawa spółek	593
1.1. Zasady europejskiego prawa spółek	593
1.2. Między zbliżaniem prawa spółek a autonomią systemów krajowych	599
2. Perspektywy ewolucji europejskiego prawa spółek	603
2.1. Wprowadzenie	603
2.2. Europejska spółka prywatna	604
2.3. Europejska ustawa modelowa o spółkach	608
3. Wnioski dla prawa polskiego	611
3.1. Wpływ przemian w prawie europejskim na aksjologię działań polskiego ustawodawcy	611
3.2. Podstawowe kierunki reform prawa polskiego	613
4. Europejskie prawo spółek jako element europejskiego prawa prywatnego	618
Bibliografia	623
I. Literatura polska	623
1. Literatura fachowa	623
2. Projekty ustaw, uzasadnienia i opinie	641
3. Artykuły prasowe i sprawozdania	642
II. Literatura zagraniczna	643
1. Literatura fachowa	643
2. Zbiory zasad ładu korporacyjnego, projekty ustawodawcze i opracowania	650
3. Artykuły prasowe i wystąpienia	651
Skorowidz przedmiotowy	653